

Område: Förnyelseprogram Jämställdhet	Sidantal: 30
--	-----------------

KOMMITTÉ 6 – FÖRNYELSEPROGRAM JÄMSTÄLLDHET

1. LIBERAL JÄMSTÄLLDHET

Centerpartiet är ett grönt, liberalt, feministiskt parti. Jämställdhet ur ett liberalt perspektiv handlar inte enbart om kvinnors kamp för jämställdhet utan alla människors kamp för friheten att vara den man är. Kvinnor och män består inte av två homogena kollektiv, utan en mängd individer som vill kunna förverkliga sina drömmar. En grundvärdering är kvinnors och mäns lika rätt och värde och friheten att välja vem vi vill vara utan att begränsas av vårt kön.

Centerpartiet vill uppnå ett samhälle där kvinnor och män har lika möjlighet till makt och inflytande över sin egen situation. Ett samhälle som bidrar till att kvinnor och män får möjlighet att vara ekonomiskt oberoende under hela livet i den mening att kvinnor och män ska kunna försörja sig själva och inte vara ekonomiskt beroende av en partner. Ett arbetsliv där det är möjligt att kombinera karriär och barn, för både kvinnor och män. Där män i lika stor utsträckning som kvinnor tar ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet och barnen. Ett samhälle fritt från diskriminering och sexuella trakasserier och våld. Ett samhälle där individen kan utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar och inte utifrån traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt. Ett samhälle som tar tillvara kvinnor och mäns potential och resurser som företagare, ledare och entreprenörer.

Förnyelsegruppen för jämställdhet har valt att fokusera på kvinnors och mäns ekonomi, arbetsmarknad, företagande, utbildning, makt samt våld i nära relationer.

”För Centerpartiet innebär feminismen ett gemensamt ansvar för kvinnor och män att förändra samhället utifrån såväl individ- och samhälls- som symbolnivå. Den förordar åtgärder för att göra upp med kollektiva orättvisor samtidigt som den stärker den enskilde individen för att forma det slutgiltiga valet av livsprojekt. Genom ett feministiskt perspektiv skapas förutsättningar för ett samhälle där såväl kvinnor som män får utvecklas och där systemen inte könsmässigt styr fördelning av makt och resurser.”

2. LÅNGT IFRÅN JÄMSTÄLLT

Jämställdhet är ett begrepp som definierar jämlikhet mellan könen. Som övergripande mål har jämställdhet ett brett politiskt stöd i vårt land. Sverige brukar i vissa sammanhang lyftas fram som ett av världens mest jämställda länder, trots det så har vi långt kvar till jämställdhet i praktiken. Arbetet för att nå jämställdhet försväras av myten om det jämställda Sverige.

Ojämställdhet är ett samhällsproblem och måste också lösas som ett sådant. Det kräver åtgärder både från samhället och från individen. Det finns inget motsatsförhållande i att som liberalt parti bekämpa förtryckande strukturer i samhället. Tvärtom - det är nödvändigt för att garantera att alla individer behandlas med respekt och att alla har samma rätt till frihet.

På miljöområdet kan man hävda att problemen är relaterade till marknadsmisslyckanden och därför motiverar att politiken agerar kraftfullt. För att minska bilismen används politiska styrmedel för att påverka den enskilde att göra bra val för en god miljö. Lagar har stiftats så att fossila drivmedel beskattas hårdare än förnybara. På samma sätt kan lagstiftning bidra till att lösa ojämställdhet, men grunden ligger i människors vilja och engagemang att förändra sitt beteende. Precis som att en koldioxidskatt ensam inte kan få människor att välja ett förnybart drivmedel.

När ojämställdhet diskuteras så är det ofta utifrån kvinnans perspektiv. Det brukar tas för givet att män vinner på ojämställdhet och kvinnor förlorar. Det är dock både kvinnor och män, flickor och pojkar som påverkas negativt av det ojämställda samhället. Om flickor och kvinnor under decennier har uppmanats att ändra på sig, ta för sig eller tänka ut strategier för att ta sig fram yrkesmässigt så har pojkar och män inte uppmanats till att i motsvarande grad möta ett allt mer jämställt ansvar på arbetet och i hemmet. Det krävs en ökad grundförståelse för mannen som norm och vad det får för konsekvenser för enskilda personer men också vad det innebär för samhället. Det gäller både de privilegier och den utsatthet som mansnormen för med sig för mannen. För att jämställdhetsfrågan ska lyfta ett steg till så är det avgörande att vi jobbar med både pojkarna och flickorna, männen och kvinnorna för det är i mötet mellan människor som normer förstärks eller förändras.

Ojämställda förhållanden mellan kvinnor och män i samhället beskär individers frihet, fördelar makt och resurser orättvist, bidrar till mäns våld mot män och kvinnor. Strukturer,

men också normer och värderingar om vad som anses traditionellt kvinnligt respektive manligt, begränsar och stänger in. De begränsar både kvinnor och män men på olika sätt. Kvinnor har mindre makt, jobbar oftare deltid och har lägre löner. Männerna i ett jämställt samhälle har oftare sämre kontakt med barnen, drabbas oftare av missbruksproblem och våldsbrott. Ojämställdheten kostar – fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och rent mänskligt. Sumpade chanser, oinfriade löften, outnyttjad potential. Det låter dyrt. Vad kostar det? Och vem tar notan?

Det finns fog att tala om ett marknadsmisslyckande, eller snarare ett politikens misslyckande, när det gäller jämställdhet. Vi som individer är en del av strukturer som vi inte alltid själva på egen hand kan bryta. Därför krävs det kraftfulla strukturella lösningar i kombination med individuella lösningar för få ett mer jämställt samhälle.

3. OJÄMSTÄLLDHET KOSTAR

Riksdagens utredningstjänst har utrett vad ojämställdhet kostar staten, samhället och individen (Dnr 2011:363). Utredningstjänsten konstaterar att det främst är kostnader i individekonomisk mening som det finns studier om i relation till ojämställdhet. Det finns många studier om jämställdhet och bristen på det. En del av dessa studier har ett ekonomiskt perspektiv och belyser då till exempel samband mellan jämställdhet och lönsamhet i företag, jämställdhetens betydelse för samhällens tillväxt eller hur avsaknad av jämställdhet påverkar kvinnors inkomster. Mycket få av de studier som utredningstjänsten har studerat inom ramen för utredningen behandlar dock bristen av jämställdhet ur ett kostnadsperspektiv.

Ojämställdhet finns i alla delar av samhället. De kostnader och den outnyttjade potential som är relaterade till ojämställdheten är inte belagda. Bara vad det gäller ett av riksdagens och regeringens fyra jämställdhetsmål finns det beräkningar på kostnader. Det handlar om kostnader för våld mot kvinnor. I en rapport från Socialstyrelsen år 2006 (*Kostnader för mäns våld mot kvinnor – en samhällsekonomisk analys*) uppskattas kostnaderna för våld mot kvinnor i nära relationer till omkring 2,7-3,3 miljarder kronor per år. Ett område där det saknas beräkningar är det obetalda arbetet. En av de få kostnadsberäkningar som finns på det ojämnt fördelade hem- och omsorgsarbetet visar att kvinnor under ett år bara i Botkyrka kommun utför motsvarande 100 miljoner kr mer i arbete än män i hemtjänsten i form av anhörigvård.

Ekonomen Nicholas Stern publicerade år 2006 på uppdrag av den brittiske finansministern Gordon Brown en uppmärksam rapport. Rapporten beskriver ett scenario där följderna av den globala uppvärmningen mäts i pengar. Kostnaderna för ett ojämnt samhälle är fortfarande i stort sett en vit fläck på både forskarnas och politikernas karta. För att snabbare kunna åstadkomma förändringar är det viktigt att frågan får en grundlig belysning ur ett nationalekonomiskt perspektiv. Politiken behöver oberoende siffror på vad ojämligheten kostar för staten, samhället och för individen. Med en sådan rapport får vi underlag för att, förutom den mänskliga aspekten, också visa på att det även kan vara ekonomiskt motiverat att göra något åt ojämligheten.

Riksdagens övergripande mål för jämställdhetspolitiken är idag att *"Män och kvinnor ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv"*. Detta mål är uppbrutet på fyra delmål:

- 1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.*
- 2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.*
- 3. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.*
- 4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.*

Formaterade: Punkter och numrering

Idag finns det ingen sammanhållande operativ kraft inom den svenska statsapparaten som ansvarar för måluppfyllelse och uppföljning av de jämställdhetspolitiska målen. Den svenska statsförvaltningen bygger på små departement som ger myndigheter i uppdrag att nå de mål som regeringen sätter. Inom många politikområden finns det myndigheter, men inte för jämställdhet. Uppföljningen på jämställdhetsområdet är bristfälligt integrerad i alla myndigheter. Den jämställdhetspolitiska utredningen (SOU 2005:66) konstaterar att det finns brister när det gäller styrningen inom jämställdhetspolitiken:

"Resultatstyrningen har haft begränsad effekt på myndigheternas arbete och resultat på jämställdhetsområdet, målen i regleringsbrev till myndigheter är allmänt formulerade och beskriver sällan vilka resultat som förväntas på jämställdhetsområdet, kopplingen mellan de jämställdhetspolitiska målen och jämställdhetsmål inom andra politikområden är bristfällig,

*återkopplingen från Regeringskansliet till myndigheterna på jämställdhetsområdet är
bristfällig.”*

Ansvaret är alltså allas och följderna blir att ingen på allvar följer upp. Det operativa ansvaret för jämställdhetspolitiken borde ligga samlat under en förvaltningsmyndighet som har till uppdrag att kvalitetssäkra måluppfyllelsen och systematisera uppföljningsarbetet. Det finns en rad angelägna uppgifter att ta itu med. För att utveckla jämställdhetsarbetet behövs forskning men också stöd och utveckling till myndigheterna. Det kan röra sig om t ex vidareutveckling av metoder, erfarenhetsutbyte mellan myndigheter och spridandet av goda exempel. Centerpartiet anser att det är viktigt och nödvändigt att fortsätta med strategin jämställdhetsintegrering. Offentlig individbaserad statistik ska vara könsuppdelad enligt statistikförordningen. I nuläget finns det ingen tillsyn. Detta leder till att könsuppdelad statistik inte prioriteras. Kraven för statistikredovisning behöver skärpas, för det är endast med öppna jämförelser som skillnader blir tydliga och ger underlag för en kvalitetssäkring av offentliga verksamheter. Centerpartiet anser att all individbaserad offentlig statistik från kommuner, landsting, regioner och stat ska vara könsuppdelad.

4. INKOMSTER

JÄMSTÄLLDA LÖNER

Centerpartiet har antagit målet att inkomster och förmögenheter ska vara jämnt fördelade mellan män och kvinnor senast år 2020. Kvinnor tjänar idag 84 procent i förhållande till mäns löner. Det finns flera orsaker till det, men de är länkade till varandra: Lönerna är högre i mansdominerade yrken och lägre i kvinnodominerade yrken. Denna yrkessegregering förklarar omkring hälften av det totala lönegapet mellan män och kvinnor. Segregeringen beror delvis på att mäns arbete värderas högre än kvinnors. En anställd inom hemtjänsten kan ha lika tunga lyft och lika mycket stress som en sopåkare. Båda yrkena har kommunen som beställare, och starka fackliga företrädare men ändå har de fundamentalt olika förutsättningar. Det ena yrket är kvinnodominerat och det andra mansdominerat. Trots att inget av yrkena kräver högre utbildning är lönerna för sopåkare avsevärt mycket högre än lönerna för anställda i hemtjänsten. Arbetsmarknadens och samhällets könsuppdelning är ett resultat av att kvinnor traditionellt tagit ansvar för familjebildning och barn medan män stått för försörjningen. Segregeringen hänger också samman med att

kvinnors inträde på arbetsmarknaden skedde samtidigt som framväxten av den offentliga sektorn, där många kvinnor fick arbete inom vård och omsorg.

Sammantaget leder denna orsakskedja till att kvinnor har lägre löner och kortare arbetstider. Och som om det inte var nog reproduceras lönegapet genom hela trygghetssystemet i form av sämre villkor, ersättningar och pensioner. Lönestrukturen för kvinnor är också mer sammanpressad än för män. Det innebär att det är färre kvinnor som har en god löneutveckling än män. Inom flera kvinnodominerade arbetsområden, som vård och omsorg är det svårare att byta arbetsgivare och förhandla med flera arbetsgivare om lön och arbetsvillkor samt att kunna starta och driva företag.

Fler kvinnor måste ges möjlighet att kunna leva på sin lön, utan att vara beroende vare sig av sin partner eller olika bidragssystem. Skattesänkningar som jobbskatteavdrag gör detta möjligt för fler, inte minst för låginkomsttagare, men också en höjning av brytpunkten för den statliga inkomstskatten har betydelse för att göra det mer lönsamt för kvinnor att utbilda sig.

Kvinnor utbildar sig i högre utsträckning men det betalar sig inte. Avkastningen på utbildning är lägre för kvinnor än för män. Forskning har visat att kvinnor har lägre utbildningspremie (det en person tjänar i löneinkomst på ett extra års utbildning), än män och att kvinnor i högre grad än män är överutbildade i relation till sina arbeten. Inom många kvinnodominerade yrken som lärare, sjuksköterska eller bibliotekarie, är utbildningspremien noll, eller till och med negativ. Det är ingen tillfällighet att bland de yrkeskategorier som har den lägsta utbildningspremien återfinns yrkeskårer som historiskt sett inte haft någon eller endast mycket begränsad möjlighet att välja arbetsgivare, oftast på grund av att offentlig sektor varit stängd för privata alternativ och konkurrens.

Arbetsmarknadens parter har ett stort ansvar för att förändra lönestrukturen i Sverige. Men det är också av största vikt att politiken ytterligare öppnar upp offentlig sektor för privata alternativ. Centerpartiet ska fortsätta att gå i spetsen för den utvecklingen.

DELTID

Det är en stor utmaning att skapa förutsättningar för frihet på arbetsmarknaden. Kvinnors roll på arbetsmarknaden ser idag fundamentalt annorlunda ut än mäns. I Sverige ökar kvinnors uttag av deltid. År 2009 var det relativa arbetskraftstalet för kvinnor i åldern 20-64 år 81 procent och för män 88 procent (SCB). Det har inte varit en så stor skillnad sedan 1986.

Kvinnor och män arbetar lika mycket men kvinnors arbete är till hälften obetalt medan mäns obetalda arbete är en tredjedel. Generaliserat kan man se att det uppdelade ansvaret för barnen och försörjningen är så starkt förankrad att den fortsätter påverka villkoren för löner, arbetstider och arbetsvillkor på ett sätt som missgynnar kvinnor.

Branscher med större andel kvinnor och delar av branscher som är kvinnodominerade har systematiskt lägre löner, otryggare och kortare anställningar än branscher med större andel män. Ju fler kvinnor det är i en bransch, desto sämre är också arbetsvillkoren. Deltidsarbetet är ofta tyngre och har ett hårdare tempo.

35 procent av kvinnorna jobbar deltid mot 10 procent av männen. Inom vissa branscher och på vissa arbetsplatser är deltid ren rutin och tradition och har mycket lite att göra med brist på arbetsuppgifter. Konsekvenserna av deltidsarbete är låg inkomst, låga ersättningar i socialförsäkringssystemen, låg pension samt begränsad möjlighet till ekonomisk självständighet.

Ett trygghetssystem där tryggheten till stora delar är villkorad med en anställning, erbjuder liten trygghet för den som arbetar deltid. Ofrivillig deltid drabbar huvudsakligen kvinnor och mycket ofta kvinnor verksamma i offentlig sektor. Lösningen på längre sikt är en flexiblere arbetsmarknad. På kortare sikt krävs andra åtgärder. En viktig åtgärd är valfrihetsreformer inom välfärdsområdet som gör det möjligt för fler, inte minst kvinnor, att kunna byta arbetsgivare eller starta eget inom välfärdsområdet. Det ger undersköterskor, förskollärare och sjuksköterskor, som tidigare enbart varit hänvisade till en eller ett par arbetsgivare, möjlighet att förhandla med fler om såväl löner som andra arbetsvillkor. Centerpartiet anser att välfärdstjänster inom kommun, landsting och regioner ska organiseras så att fler får möjlighet att arbeta heltid. Det bör ligga i arbetsgivarnas intresse att skapa bra arbetsplatser. Sverige behöver en modern, jämställd tidsfördelning mellan kvinnor och män.

Arbetsmarknadens parter måste ta sitt ansvar för att styra upp skevheten på arbetsmarknaden. Om arbetsmarknadens parter inte själva klarar av att reglera arbetsmarknaden på ett jämställt sätt, måste politiken ta sitt ansvar för de många kvinnorna som tvingas leva på deltid. Att gå tillbaka till det tidigare systemet med deltidstämpling är ingen lösning. Det konserverar bara en redan skev arbetsmarknad. Centerpartiet har länge hävdats och kommer fortsätta att hävda att lagstiftning är ett trubbigt verktyg för att förmå både offentliga och privata arbetsgivare att ta sitt ansvar för tryggare anställningar. Men

samtidigt är det mycket angeläget och brådskande att komma till rätta med problemen på arbetsmarknaden, eftersom detta är en grundläggande orsak till kvinnors lägre inkomst och därmed egenförsörjning.

När arbetsgivare sätter i system att inte erbjuda heltid är det en förlustaffär för den enskilde och samhället, men också för arbetsgivaren. Fördelarna med att erbjuda heltid är dåligt marknadsförda. Det finns goda skäl för framför allt de offentliga arbetsgivarna att se över hur arbetet är organiserat. För att framtidens välfärdsutmaningar ska kunna klaras måste kommuner och landsting erbjuda attraktiva arbetsplatser och skaffa sig konkurrensfördelar som lockar den bästa personalen. Centerpartiet vill inte ha detaljstyrning och lagstiftning, utan anser att de offentliga arbetsgivarna måste ta sitt ansvar för en långsiktigt hållbar personalförsörjning genom att erbjuda heltid. Centerpartiet ska i kommuner, landsting samt centralt i Sveriges kommuner och landsting (SKL) driva frågan om hur de offentliga tjänsterna ska vara utformade och organiserade så att fler kan erbjudas heltid.

5. KVINNORS FÖRETAGANDE

Kvinnors företag bidrar, precis som männens, till jobb och tillväxt. Men andelen kvinnors företagande är fortfarande på en mycket låg nivå. På varje kvinna som driver företag går det tre män. Av EU:s 27 länder ligger Sverige fyra från slutet vad gäller andelen kvinnor som driver företag. En starkt bidragande orsak till den svenska situationen är att den offentliga sektorn, där ca 80 procent av alla anställda är kvinnor, har varit stängd för konkurrens och entreprenörskap. Kvinnor kan, liksom män, starta och driva företag inom alla branscher, men det är mer sannolikt att fler kvinnor startar företag när nya marknader öppnas inom områden där många kvinnor arbetar.

I Sverige har näringslivspolitikerna präglats av många år med socialdemokratiska regeringar, starka fackförbund och några större företag. Det har lett till en mer eller mindre ensidig inriktning för främjande av stora tillverkande industriföretag som ägs av män och där många män arbetar. Centerpartiet har sedan maktskiftet 2006 i regeringsställning arbetat för en breddad näringslivspolitik och därmed tydligare inkluderat fler branscher som turism, kulturella och kreativa näringar, välfärdsföretagande, ungas innovationer med mera. Särskilda program har skapats för främjande av kvinnors företagande. Detta har gett goda resultat, och kvinnor står idag för omkring 40% av allt nyföretagande i Sverige.

Centerpartiet vill ytterligare förstärka den utvecklingen genom att se över skattesystemet så att det blir likvärdiga villkor för produktionssektorn som för tjänstesektorn.

Centerpartiet ska fortsätta arbetet med att förändra och utveckla näringspolitiken. Förutom de särskilda programmen för att främja kvinnors företagande, behöver de generella delarna av företagsstöden utformas så att de blir tillgängliga för såväl kvinnors som mäns företagande på lika villkor. Även om mycket har hänt de senaste åren går ännu en majoritet av allt företagsstöd vad gäller statlig lånefinansiering, innovationsstöd, regionala stöd, transportstöd med mera, till företag som ägs och drivs av män och där män arbetar. Undantaget är mikrolån där ungefär hälften av lånen går till företagande kvinnor.

Kvinnor tjänar mindre, äger mindre kapital och förmögenheter. För att uppnå en jämnare maktbalans i alla delar av samhället vill Centerpartiet att kvinnor ska ha samma möjligheter som män att göra karriär. Det handlar om möjligheten att driva framgångsrika företag, kunna nå ledande positioner inom samhälle och näringsliv, få utdelning för investeringar i studier och kunna kombinera detta med familjeliv. Alltför ofta har ordet karriärkvinna varit negativt förknippat, då hon framställts som kall och inte prioriterat familjen. Det så kallade glastaket som begränsar kvinnors möjligheter till karriär består både av strukturella problemen också av värderingar och attityder i samhället. När en man beskrivs som ekonomiskt oberoende avses ofta en förmögen man som inte är beroende av att arbeta för klara sitt uppehälle. När en kvinna beskrivs som ekonomiskt oberoende avses istället vanligen en kvinna som inte är beroende av sin man för sin försörjning. En kvinna som gör karriär förutsätts ofta ha en jämställd man, medan en man som gör karriär förutsätts ofta ha en ojämfälld fru. Centerpartiet vill se ett jämställt samhälle där alla får frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar och utveckla sina talanger inom alla områden.

CHEFSPOSITIONER

Trots att de nordiska länderna har bedrivit ett aktivt jämställdhetsarbete över en lång tid, har vi fortfarande få kvinnor på ledande positioner inom näringslivet. Enligt uppgifter från SCB är enbart 25 procent av alla chefer inom näringslivet kvinnor, fastän andelen kvinnor anställda i näringslivet uppgår till 40 procent. Ju högre befattningar inom näringslivet, desto färre kvinnor återfinns på ledande positioner. Detta trots att flera studier visar att med mer jämställda ledningsstrukturer ökar även företagets tillväxt.

Inom offentlig sektor är andelen kvinnor som är chefer fler. Det är vanligast med kvinnor som chefer inom kommun och landsting, medan män som chefer är vanligast i statlig tjänst. Bland offentligt anställda utgör männen cirka 22 procent, men innehar hela 38 procent av alla chefspositioner. I likhet med näringslivet är det alltså vanligare förekommande för en man som tar anställning inom offentlig sektor att göra en chefskarriär än för en kvinna. Kvinnor med ledande befattningar inom privat och offentlig sektor har lägre löner och mindre lönespridning än män med ledande befattningar. Kvinnor arbetar också i högre grad deltid än män, vilket ger lägre löner och färre karriärmöjligheter.

FRIHET OCH MÖJLIGHET ATT KOMBINERA KARRIÄR MED BARN OCH FAMILJ

Det finns en ojämn fördelning av det obetalda hemarbetet, något som ofta befästs i samband med ankomsten av första barnet (se även avsnittet Föräldraförsäkring). Kvinnor utför i större utsträckning det obetalda hemarbetet. Det medför, förutom sämre karriärmöjligheter, även sämre hälsa på grund av dubbelarbete. Centerpartiet vill därför se en jämnare fördelning av det obetalda hemarbetet samt ökade möjligheter att kunna köpa tjänster som underlättar vardagen för fler. Avdrag för hushållsnära tjänster - RUT, är en reform som skapar nya företag och jobb samtidigt som fler får möjlighet att kombinera familj med karriär. Centerpartiet vill att avdragen för hushållsnära tjänster ska utvecklas.

TRYGGHETSSYSTEMEN FÖR FÖRETAGARE

Kvinnor nyttjar generellt sett trygghetssystemen mer. Detta gör att kvinnor är mer tveksamma än män att lämna den trygghet som en anställning innebär för en mer oberäknelig tillvaro som företagare. Regeringen har genomfört en rad reformer inom de sociala trygghetssystemen i syfte att skapa så lika villkor som möjligt för företagare och anställda. Förändringarna omfattar sjuk-, föräldra- och arbetslöshetsförsäkringen samt reglerna för sjuklön. Detta är viktiga reformer för att underlätta övergången från anställning till företagande, stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare, sänka kostnaderna samt göra det mindre riskfyllt att anställa. Centerpartiet vill utöka graviditetsspenningen till att omfatta företagare på samma villkor som anställda när det gäller risker i arbetsmiljön. Regeringen ska dessutom se över hur reglerna i sjuk- och föräldraförsäkringen skiljer sig för företagare beroende på vald företagsform och se över reglerna i arbetslöshetsförsäkringen för dem som kombinerar anställning med företagande.

FÖRETAGARE I VÄLFÄRDSSEKTORN

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män är stora delvis eftersom kvinnor i större utsträckning än män arbetar i offentlig sektor där det finns färre karriärmöjligheter, färre möjligheter att byta arbetsgivare och därmed färre möjligheter att få upp lönen. Många, inte minst vänsterstyrda kommuner och landsting är negativt inställda till att släppa in privata aktörer inom vård och omsorg, bland annat på grund av ideologiskt motstånd mot vinstintresse. På andra håll uteblir riktig konkurrens med mindre aktörer på grund av alltför snäva upphandlingsförfaranden, samt bristande konkurrensneutralitet. Centerpartiet vill därför se en ökad användning av lagen om valfrihet (LOV) istället för att använda lagen om upphandling (LOU) vid upphandling av välfärdstjänster (se välfärdsprogrammet). Det är viktigt att noga följa de ekonomiska villkoren och förutsättningarna så att det är möjligt för mindre företag att etablera sig och driva företag inom vård och omsorg.

Allt företagande är förenat med risktagande, men också vinstmöjligheter. Centerpartiet anser att det är lika självklart att de som producerar välfärdstjänster ska kunna gå med vinst, precis som det alltid har varit för exempelvis de byggföretag som bygger skolor och de läkemedelsföretag och medicintekniska företag som levererar varor och medicin till sjukvården. Liksom för alla andra branscher och sektorer är viktigt med goda företagsvillkor inom välfärdssektorn.

BÖRSBOLAGENS STYRELSER

Centerpartiet har satt upp som mål att Sverige år 2020 ska ha uppnått jämställda styrelser i såväl statliga som börsnoterade bolag. Kvotering till bolagsstyrelser har på många sätt blivit en symbolfråga för jämställdhet, trots att det egentligen är relativt få kvinnor som berörs.

Det är lätt att kritisera den svaga andelen kvinnor i bolagens styrelser. Endast 22 procent av styrelseledamöterna i svenska börsbolag är kvinnor. Kvotering till börsnoterade bolagsstyrelser skulle dock innebära att staten ingriper i ett privat ägande på ett sätt som inte är förenligt med liberala ideal. Konservativa strukturer råder dock även inom företagsvärlden och i maktsfärer. Det är därför viktigt att göra företagsledning och maktthavare uppmärksamma på dess konsekvenser samt att ge dem verktyg att bryta den och därmed göra samhället mer jämställt. Att de kvinnliga cheferna blir fler, kan på sikt leda till att lönegapet mellan män och kvinnor minskar.

Det ska vara möjligt för kvinnor och män att på lika villkor nå ledande positioner på sina egna meriter utifrån kompetens. Så är det inte idag, utan många män rekryterar andra män ur sina nätverk till styrelsepositioner. Därför behöver politiken utvecklas för att främja, stärka och synliggöra kvinnor på ledande positioner inom näringsliv och bolagsstyrelser.

Att lyfta fram förebilder är viktigt, formerande av nätverk, liksom andra insatser med styrelseutbildningar för kvinnor exempelvis inom programmet Styrelsekraft. Men det räcker inte. Ska jämställdhet uppnås måste även fler valberedningar och rekryteringsbolag till styrelsepositioner förändra sina arbetssätt. Centerpartiet vill därför föreslå att regeringen lanserar ett omvänt styrelsekraftsprogram för börsbolagens valberedningar och rekryteringsbolag. Detta är inte bara en fråga om jämställdhet, utan är också en fråga om tillväxt. Flera rapporter och studier visar att de företag som satsar på jämställdhet i ledningen presterar bättre resultat än de som styrs av enbart män.

Centerpartiet har verkat för att synliggöra problemet genom en dialog med företagen och föreslagit frivilliga jämställdhetskontrakt mellan staten, privata och offentliga verksamheter. Motiveringen har varit att förändringen bör ske från grunden och inte påtvingas uppifrån. Centerpartiet ska fortsätta driva kraven och föra en dialog med företagen för att uppnå jämställda styrelser.

POLITISKT ÄGDA OCH STYRDA BOLAG

De statligt styrda bolagen har gått i rätt riktning och visat att det är möjligt att få in fler kvinnor i styrelserummen. I den svenska statens helägda bolag där staten utser koncernstyrelserna är 49 procent av ledamöterna kvinnor. Dotterbolagens styrelser ansvarar bolagen själva för och där är det sämre ställt. Om dotterbolagen räknas in blir siffran endast 31 procent. Det går också fortfarande trögt på lokal och regional nivå. Det är en trovärdighetsfråga att de bolag som politiken styr över inte lyckats uppnå jämställda styrelser. Det är viktigt att Centerpartiet tillsammans med de övriga politiska partierna intensifierar insatserna för att tillsätta jämställda styrelser på kommunal och regional nivå.

6. FÖRÄLDRAANSVARET

FÖRÄLDRAFÖRSÄKRING

Bland det största som sker i en människas liv är att bli förälder. Det har ägnats mycket möda i svensk politik åt att underlätta kombinationen familj och arbetsliv. Den svenska

föräldraförsäkringen är sannolikt den mest generösa i världen. När föräldraförsäkringen, barnomsorgen, äldreomsorgen och socialförsäkringarna byggdes ut gjordes det med goda intentioner. Utformningen av systemen gjordes bland annat för att möjliggöra kvinnors inträde på arbetsmarknaden. Idag är kvinnor en naturlig del av arbetsmarknaden men förutsättningarna för kvinnors deltagande ser annorlunda ut än när systemen utformades. Idag är målet en jämställd arbetsmarknad där löner villkor och arbetsvillkor är lika för kvinnor och män. Föräldraförsäkringens utformning bidrar starkt till att konservera en könssegregerad arbetsmarknad. En förändrad arbetsmarknad kräver också förändringar i de statliga trygghetssystemen.

Det sker stora förändringar i inkomst när kvinnor och män blir föräldrar för första gången. De mest avgörande förändringarna sker för kvinnorna. De minskar sin arbetstid, byter arbete i mindre utsträckning, halkar efter i karriärutvecklingen och har sämre löneutveckling. För männen består den tydligaste förändringen i att de som är arbetslösa innan de blir föräldrar hittar ett arbete (Institutet för Arbetsmarknadspolitisk utvärdering 2007:9). Att föräldraförsäkringens utformning starkt bidrar till att halva befolkningens löner och pensioner släpar efter, är ställt utom tvivel. Försäkringens konstruktion uppmuntrar också till att kvinnor stannar hemma längre, just under de formativa åren i arbetslivet, vilket försämrar karriär och löneutveckling. För varje månad pappan är föräldraledig ökar kvinnans framtida inkomst med 6,7 procent. Detta innebär att partnerns föräldraledighet har en mycket större positiv effekt på den framtida löneinkomsten än den negativa effekt kvinnans egen föräldraledighet har (IFAU 2010, Elsy-Ann Johansson).

Föräldraförsäkringens utformning lockar arbetsgivare att olagligen tänka två gånger innan de anställer en kvinna i fertil ålder, på grund av att det kan innebära en kostnad, vilket ger upphov till systematisk diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden. Det gäller även de kvinnor som inte planerar skaffa barn.

Det är angeläget med ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Centerpartiets partistyrelse ska återkomma till partistämman med förslag till en enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring med utgångspunkt från barnens bästa, för att utveckla föräldraförsäkringen i syfte att öka de ekonomiska incitamenten för ett mer jämställt uttag av föräldraledigheten. Det förslag partistyrelsen arbetar fram ska inte innebära att föräldraförsäkringen kvoteras.

För att öka valmöjligheten i systemet kan det övervägas om den statliga delen ska kombineras med ett eget skattegynnade sparande för att möjliggöra större självbestämmande utanför det som staten erbjuder. Det bör också kunna vara möjligt för båda föräldrarna att vara hemma samtidigt med föräldrapeng om man så önskar. Försäkringens utformning styr idag det fria valet.

Formaterat: Formatmall
Brödtext + Granjon LT Första raden: 0 cm efter: 0 pt Rad..., Indrag: Vänster: 0 cm, Avstånd Före: 3 pt, efter: 9 pt

Borttaget: ¶

Statens ska erbjuda neutrala system så att det finns en ekonomisk trygghet oavsett när barnet föds. Idag finns en regel i föräldraförsäkringen som säger att om mamman blir gravid igen innan första barnet uppnått 1 år och 9 månader så behåller föräldrarna samma föräldrapenning också efter barnets 2-årsdag även om den sjukpenninggrundande inkomsten har sänkts. Detta gör att det är mer ekonomiskt fördelaktigt med tätare graviditeter, vilket ofta innebär en längre sammanhållen frånvaro från arbetsmarknaden. Familjen ska inte drabbas ekonomiskt av tidpunkten de väljer för att sätta barn till världen. Centerpartiet anser att det inte är statens sak att ange denna form av pekpinnar och detaljstyrning som påverkar tiden mellan syskonen och föreslår att tidsbegränsningen ska ses över.

Golven (grundnivån och lägstanivån) i föräldraförsäkringen bör på sikt höjas, när det statsfinansiella läget så tillåter.

HISTORISK SGI

Centerpartiet vill skapa ett flexibelt trygghetssystem för unga. Många unga arbetar korta perioder på olika jobb och är dessutom mycket utomlands, som volontärer, resenärer eller studenter. På grund av de fyrkantiga reglerna för den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, kan dessa personer ofta inte ta del av trygghetssystemet. SGI-systemet är anpassat till en svunnen tid och det förstärker det utanförskap som ungdomar befinner sig i på arbetsmarknaden. Alltför många unga saknar idag ett socialt skyddsnät trots att de har jobbat. För att dagens unga ska få tillgång till trygghetssystemet vill Centerpartiet att den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, som används när man blir sjuk eller ska vara föräldraledig, grundas på ett snitt av vad personen tjänat under det senaste året. Det skulle göra det tryggare för många unga som idag diskvalificeras från att använda sin SGI eftersom det bara räknas om man har arbetat sex månader i sträck och inte har något arbetsuppehåll på över tre månader.

MÄNS ROLL SOM FÖRÄLDRAR

Barn ska ha rätt till båda sina föräldrar. Och båda föräldrarna måste mötas utifrån det. I de inledande samtalen hos barnmorskan, på föräldrautbildningarna, på förlossningen men också i lagens mening. Idag får föräldrarna automatiskt gemensam vårdnad om barnet, om föräldrarna är gifta. För ogifta föräldrar är modern ensam vårdnadshavare. Gifter sig föräldrarna efter barnets födelse får de automatiskt gemensam vårdnad om barnet. Ogifta föräldrar kan, i samband med att faderskapet fastställs hos socialförvaltningen, anmäla att de önskar gemensam vårdnad om barnet. Signalen som dagens system sänder är lika tydlig som otidsenlig: män är redan från början med tvekan godkända som föräldrar. I ett samhälle som är inriktat på att uppmuntra båda föräldrarna till att ta ansvar duger det inte att papporna inte kan få delad vårdnad utan mammans godkännande. En modell med en enkel anmälan redan tidigt under graviditeten om vem som är fadern bör prövas. Båda föräldrarna måste också få stöd och möjlighet att förbereda sig inför uppgiften. Idag är det enbart den blivande mamman som kan ta ut dagar av föräldraförsäkring innan barnet fötts. Den möjligheten borde även omfatta den blivande pappan som vid behov kan behöva vara ledig för närvaro i samband med graviditetskomplikationer. Män och kvinnor har visserligen lika möjligheter att delta i föräldrautbildning inför sina barns födelse. Denna utbildning är dock i de allra flesta fall fokuserad på kvinnan, kvinnans roll och förutsättningar. Särskilda pappautbildningar förekommer, men var man bor avgör tillgången, vilket innebär att alla blivande pappor, till skillnad från blivande mammor, inte har tillgång till anpassad föräldrautbildning. Det är viktigt att alla blivande pappor och mammor får tillgång till föräldrautbildning oavsett var man bor.

Familjer kan se olika ut. Det finns familjer med enbart en mamma eller en pappa. Det finns familjer med två mammor eller två pappor eller både och. Centerparitet verkar för en självklar öppenhet för alla typer av familjer och anser det viktigt att HBT-kompetens finns tillgängligt vid föräldrautbildningar. De statliga trygghetssystemen med föräldraförsäkringen ska vara anpassade för att möta behoven i olika former av familjekonstellationer.

7. VÅLD I NÄRA RELATIONER

När en relation stegvis övergår till ett destruktivt förhållande påverkar det båda parter på ett negativt sätt. Men den som får ta den största bördan och ansvaret är den som hotas,

misshandlas, kränks eller utsätts för andra begränsande handlingar. Att förlora kontrollen över sitt liv, friheten och tryggheten i vardagen sker ofta stegvis och inskränker sakta men säkert alla kontakter som vänner och arbetskamrater utgör. Barnen kommer i kläm och ansvaret för situationen bär den utsatta på sina axlar dygnet runt. Att all kraft då går åt för att hålla vardagen någorlunda normal istället för att möjligheten att arbeta med full kraft och utvecklas på arbetsplatsen.

Människors lika rätt och värde är en grundläggande värdering i ett parti där respekten för varje enskild individ står i centrum. Att leva i frihet från hot och våld borde vara en självklarhet, liksom att själv få välja vem man vill gifta sig med. Men så är det inte för alla. Våld i nära relationer kan se olika ut. Stalkning, förföljelse, hedersrelaterat våld och förtryck, mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer är några exempel. En man kan drabbas lika illa som en kvinna. Det är dock betydligt vanligare att kvinnor drabbas av allvarligt våld av en man i en nära relation. Centerpartiet vill bekämpa alla former av våld i nära relationer och ge stöd till dem som drabbats så att fler kan komma vidare till ett liv i frihet så snart som möjligt. Den som har drabbats av våld i en nära relation ska inte behöva vara brottsoffer för resten av livet.

Förutom fysiska skador så är den psykiska ohälsan anledning till många och långa sjukskrivningar. För många kvinnor så finns psykisk och fysisk ohälsa dokumenterad i vården utan att man förstått eller lyckats komma åt grundproblemet. Det är därför viktigt att hälso- och sjukvården blir bättre på att upptäcka, bemöta och ge stöd till dem som drabbas. Det kan vara ett stort stigma och svårt för den som länge fått höra att man är dum i huvudet att ta steget och berätta hur situationen där hemma är. Att den som man fortfarande kanske älskar och har barn tillsammans med kränker en. Det är förutom många gånger ett livslångt lidande också en destruktivitet som får ekonomiska konsekvenser resten av livet. All kraft går åt till att klara vardagen antingen man bryter upp eller lever kvar och att då tänka på sitt jobb, utveckling eller sin pension kommer i andra hand. Därför finns det, förutom de rent mänskliga och hälsomässiga aspekterna, också en ekonomisk dimension på detta problem. Ansvaret för att skapa rutiner inom vården för att upptäcka de kvinnor som utsätts för våld ligger hos de enskilda landstingen. Det finns inga snabba lösningar för att minska våldet mot kvinnor. Det krävs ett långsiktigt och systematiskt arbete, varje dag och dygnet runt. I detta har vården en viktig roll att fylla. Vårdgivare måste skapa rutiner vid vårdmöten för att det ställs frågor om våld till både kvinnor och män, för att tidigt upptäcka våldsutsatthet. Det är viktigt med rätt stöd för dem som drabbas av brott. Det handlar om

Borttaget: ¶

professionellt utförda hot- och riskbedömningar vid polisen följt av handlingsplaner. Stöd, såväl praktiskt och ekonomiskt för att kunna gå vidare och skydd när så bedöms nödvändigt, och bättre stöd till dem som tvingas leva med skyddad identitet för en fungerande vardag. Ambitionsnivån höjdes av regeringen under förra mandatperioden med en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Särskilda pengar har avsatts för att stärka och förbättra rättsväsendets arbete och stödja andra aktörer som arbetar på området. Den nya stalkningslagen som träder i kraft hösten 2011, kommer avsevärt att förbättra situationen för de personer som riskerar att utsättas eller har utsatts för våld, hot eller trakasserier, ofta vid upprepade tillfällen. Vid bedömning vägs även in om utövaren tidigare har tagit upprepade oönskad kontakt med andra.

Ökad kompetens behövs även för bekämpande av hedersrelaterat våld och förtryck. Ingen ska tvingas in i ett förhållande. Det ska vara ett lagbrott att tvinga någon in i ett äktenskap. År 2004 infördes regler i syfte att förhindra barn- och tvångsäktenskap, men skyddet mot tvångsäktenskap är inte tillräckligt i Sverige idag. Centerpartiet vill fortsätta och intensifiera bekämpandet av tvångsäktenskap t.ex. genom kriminalisering samt verka för ogiltigförklarande av äktenskap som ingåtts med eller mellan barn, även utomlands.

8. UTBILDNING

Vi ska ha en förskola och skola där flickor och pojkar har samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller. Vi ska ha en skola som ger flickor och pojkar lika makt och möjlighet till lärande och utveckling. Vi ska ha en jämställd högskola där kvinnliga forskare ges samma förutsättningar som manliga.

Många förskolor har fortfarande svårt att leva upp till läroplanens jämställdhetsuppdrag. Det är inte ovanligt att lärare i förskolan tolkar och bemöter flickor och pojkars aktiviteter på olika sätt. Pojkarnas aktiviteter tolkas ofta experimenterande och utforskande medan flickornas tolkas som sociala med fokus på relationer.

Forskning visar att de vuxnas bemötande och förväntningar på ett barn har stor betydelse för hur resultatet blir. En av de tydligaste skillnaderna mellan flickor och pojkar på förskolan görs av de förväntningar som personalen har på respektive kön. Det är av stor betydelse att lärarna är aktiva, medvetna och har kunskap om sitt uppdrag och sina egna föreställningar kring konstruktioner av genus i verksamheten.

Det finns stora skillnader i prestationer och upplevelser mellan flickor och pojkar i skolan. Pojkar presterar i genomsnitt sämre än flickor, och får därmed sämre betyg. Pojkar presterar betygmässigt som grupp runt 90 % av vad flickor gör. Flickor har som grupp bättre betyg i alla ämnen utom i ämnet idrott och hälsa.

Programvalen till gymnasiet är könsstereotypa – särskilt valen till de yrkesförberedande programmen. Det kräver särskilda insatser som öppnar upp och skapar en miljö där det är tillåtet att pröva allt som man är intresserad av – inte bara det som normen säger man ska jobba med. Ojämsliddhet är en av orsakerna till att flickor är mer stressade än pojkar i skolan och generellt mår sämre i tonåren samtidigt som pojkarna underpresterar.

Skolans jämställdhetsarbete har under olika tider har varit alltför fokuserat på särskilda grupper. T ex så har skolans jämställdhetsarbete gått ut på att jobba för att främja flickors intresse för teknik eller om att minska flickors stress eller att stärka flickors självkänsla. Sällan har det gjorts motsvarande satsningar för pojkar.

Höga positiva förväntningar på alla elever är något som visat sig vara en av de komponenter som leder till bättre resultat. Det finns en risk för att diskussionen om ”pojkeproblem” i sig bidrar till ännu lägre förväntningar på pojkar. Analyser visar att låga förväntningar också föder låga prestationer och resultat.

Den svenska högskolan är i många delar är en könsuppdelad och ojämslidd arena. Och detta trots att kvinnor och män sedan länge formellt har haft lika rättigheter och möjligheter i det akademiska systemet. Sedan mitten av 1970-talet har kvinnor varit i majoritet inom högskolans grundutbildning. Statistik från Högscoleverket visar att för högskolan som helhet gäller att kvinnor är i majoritet bland studenterna, men att deras andel successivt minskar högre upp i den akademiska hierarkin. Centerpartiet vill att akademiska meriter ska ligga till grund för anställningar på universitet. Större fokus på formella akademiska meriter leder till fler kvinnor på ledande positioner inom universitetsvärlden.

Centerpartiet anser att jämställdhet ständigt måste diskuteras såväl i skolans värld som i samhället i övrigt. Det finns en rad rapporter och utredningar som visar att jämställdhetsarbetet inte i alla stycken når målen. Jämställdhetsarbetet får inte vara enstaka projekt som genomförs som ett dåligt samvete eller adhoc-insatser som inte resulterar i några långvariga resultat. Jämställdhetsarbetet måste tas på allvar och integreras i den ordinarie verksamheten - varken mer eller mindre.

Centerpartiet vill:

- Att regeringen tar fram en genomgripande "Stern-rapport", som behandlar och belyser statens, näringslivets, samhällets och individens totala kostnader för ojämställdhet, relaterad till de mål för jämställdhetspolitiken som riksdagen antagit.
- Att regeringen samlar uppdragen för stöd, metodutveckling och erfarenhetsutbyte, måluppfyllelse och uppföljning på jämställdhetsområdet under en myndighet.
- Att regeringen samlar arbetsmarknadens parter till överläggningar gällande möjligheter till lönekarriärer inom samtliga yrkeskategorier.
- Att Centerpartiet i kommuner, landsting, regioner samt centralt i Sveriges kommuner och landsting (SKL) ska driva att offentliga tjänster ska utformas så att fler får möjlighet att arbeta heltid.
- Att Centerpartiet fortsätter att arbeta för att öppna upp den offentliga sektorn för att möjliggöra för fler kvinnor att starta företag och välja mellan fler arbetsgivare.
- Att den nya innovationsstrategin ska ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv för att tillvarata kvinnors och mäns idéer.
- Att kriterierna för de generella företagsstöden ses över för att främja såväl kvinnors som mäns företagande på lika villkor. Tillväxtprogrammen ska ha ett genusperspektiv.
- Att lansera ett omvänt styrelsekräftsprogram för valberedningar och rekryteringsfirmor.
- Att Centerpartiet intensifierar insatserna för att tillsätta jämställda styrelser på kommunal och regional nivå.
- Att partistyrelsen återkommer till partistämman med förslag till en enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring med utgångspunkt från barnens bästa, för att utveckla föräldraförsäkringen i syfte att öka de ekonomiska incitamenten för ett mer jämställt uttag av föräldraledigheten. Det förslag partistyrelsen arbetar fram ska inte innebära att föräldraförsäkringen kvoteras.
- Att gemensam vårdnad ska gälla även ogifta föräldrar.
- Att vårdgivare skapar rutiner vid vårdmöten att ställa frågor om våld till både kvinnor och män, för att tidigt upptäcka våldsutsatthet.
- Att risk- och hotanalyser ska göras hos polisen vid anmälan om våld i nära relationer, följt av handlingsplaner och stöd.
- Att Centerpartiet verkar för att kriminalisera tvångsäktenskap samt verkar för att ogiltigförklara barnäktenskap som har ingåtts utomlands utan att en i förväg särskild prövning har utförts.

Formaterade: Punkter och numrering

Borttaget:

Formaterade: Punkter och numrering

Formaterat:
Teckensnitt: Granjon LT,
Teckenfärg: Auto

Formaterat:
Teckensnitt: Granjon LT, Inte Kursiv,
Teckenfärg: Auto

Formaterade: Punkter och numrering

Formaterade: Punkter och numrering

- Att det görs en kunskapssammanställning och utvärdering avseende metoder och arbetssätt om bidrar till att motverka traditionella könsmönster i förskola/skolan och i undervisningen.
- Att en person som, när inga andra skyddsåtgärder bedöms tillräckliga, tvingas fly från sitt hem på grund av hot och våld i nära relationer, ska kunna få ekonomiskt och praktiskt stöd från kommunen, oavsett egna tillgångar.
- Att läromedel ska kvalitetssäkras så att de skildrar både kvinnors och mäns historia.
- Att Centerpartiet verkar för en öppenhet för alla typer av familjer och att HBT-kompetens finns tillgänglig vid föräldrautbildningar.

Formaterat:
Teckensnitt:Granjon LT

Formaterat:
Teckensnitt:Granjon LT

Formaterat:
Teckensnitt:Granjon LT

MOTIONER

JÄMSTÄLLDHETSUTBILDNING FÖR FOLKVALDA, MOTION 6:1

1. Att Centerpartiet ska arbeta för att alla förtroendevalda politiker ska genomgå en jämställdhetsutbildning minst en gång per mandatperiod.

Motionsyttrande: I denna fråga tas beslut bäst på individnivå. Det är de enskilda politikerna som själva ska avgöra vilka utbildningar de vill delta i.

Partistämman beslutade:

- Att avslå motion 6:1
- Att Centerpartiet ska arbeta för att alla förtroendevalda centerpolitiker erbjuds en jämställdhetsutbildning minst en gång per mandatperiod.

BARNLEDIGHET, MOTION 6:2

FÖRDELNINGEN AV FÖRÄLDRAFÖRSÄKRINGEN, MOTION 6:3

8. 1. Att man utreder möjligheten att ge den förälder som tar ut föräldraledighet 80 % av lönen oavsett inkomst.
9. 2 Att föra in i partiets arbetsordning att verka för att antalet dagar som garanteras varje förälder i föräldraförsäkringen bör utökas till 90 dagar.

Motionsyttrande: Föräldraförsäkringens utformning behandlas i förnyelseprogrammet.

Partistämman beslutade:

- Att anse motionerna 6:2 och 6:3 besvarade

JÄMSTÄLLDHET, MOTION 6:4

1. 1. Att Centerpartiet genom kvotering ökar kvinnors representation i offentligt ägda och kontrollerade styrelser till minst 40 % av platserna.
2. 2. Att Centerpartiet arbetar för individuell lönesättning i bredare utsträckning i såväl offentlig som privat sektor samt föreslår en höjning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.
3. 3. Att Centerpartiet arbetar för ökat införande av flexibla arbetstider, i de sektorer där det är möjligt.
4. 4. Att Centerpartiet fortsätter verka för fler privata alternativ och ökat entreprenörskap i traditionellt kvinnodominerande branscher.

Motionsyttrande: För att göra det mer lönsamt att arbeta, utbilda sig och göra karriär vill Centerpartiet minska de hinder genom marginaleffekter som uppstår på grund av den statliga inkomstskatten. Centerpartiet vill fortsatt sänka nivåer och/eller flytta skiktgränserna i den statliga inkomstskatten för att stimulera till utbildning och företagande. Kompetensutveckling och engagemang kommer på så vis att löna sig bättre samtidigt som svensk konkurrenskraft stärks.

Partistyrelsen föreslår partistämman besluta

- Att avslå att-sats 1
- Att anse att-sats 2 besvarad
- Att bifalla att-satserna 3 och 4

FÖR ETT JÄMSTÄLLT SAMHÄLLE, MOTION 6:5

1. Att gemensam vårdnad för barnet skall avgöras av faderskapstest oavsett föräldrarnas civilstånd.
2. Att barnbidraget skall utbetalas uppdelat på båda föräldrarna om annat inte angivits.
3. Att rättsväsendets behandling av vårdnadstvister skall utredas för att skapa högre rättssäkerhet för kvinnor, män och barn.
4. Att föräldrar som delat föräldraledigheten lika skall premieras med tre extra månaders betald föräldraledighet.

5. Att alla blivande pappor skall ha rätt till föräldrautbildning anpassad till män, mäns villkor och roll, oavsett var man bor.
6. Att arbetsgivaravgiften skall halveras vid anställande av vikarie för föräldralediga. Detta minskar risken för arbetsgivaren och kan leda till fler arbetstillfällen då många företag avstår från att anställa vikarier.
7. Att föräldraskap skall premieras i form av premiepoäng i samband med högskoleprovet i paritet med poäng för yrkesarbete för dem som varit föräldralediga.

CENTERPARTIETS ORGANISATION (8-12)

8. Att målsättningen skall vara en jämn fördelning mellan könen inom Centerpartiet inom alla områden och på alla nivåer.
9. Att politikerutbildningar skall genomföras lokalt och centralt med särskilt fokus på det underrepresenterade könet, för att därefter vaska fram kandidater till positioner inom partiet lokalt och nationellt för att uppnå målen:
  - a. En jämn könsfördelning på riksdagslistan vid valet 2014.
  - b. En jämn könsfördelning på kommun- och landstingslistorna inom Centerpartiet 2014.
  - c. Jämn fördelning mellan könen vid nämnduppdrag och andra kommunala uppdrag i Centerpartiet efter valet 2014.
10. Att vi för att Centerpartiet skall kunna ta till vara både mäns och kvinnors kompetens, skall arbeta med att utveckla organisation och arbetssätt utifrån ett könsperspektiv.
11. Att en jämställdhetssamordnare inom Centerpartiet skall finnas vars uppdrag är att:
  - a. bearbeta frågor som rör strukturell ojämlikhet mellan kvinnor och män – i politik och samhälle.
  - b. Stimulera politisk reflektion kring kön och jämställdhet.
  - c. Bevaka Centerpartiets arbete nationellt och internationellt ur ett könsperspektiv och föreslå åtgärder.
  - d. Bidra till att utveckla arbetet med jämställdhetsplaner – för både anställda och förtroendevalda – i distrikt och på riks.
  - e. Bilda opinion mot könsdiskriminering och könsrelaterat våld initiera utbildning/träning i frågor som rör könsdimensionen inom partiet
Konkreta första steg:
  - f. Ha en ”genusspanare” som analyserar procedurerna på våra årsmöten och stämmor och föreslår förbättringar.
Sammanställ en central föreläsarkatalog med gender/genus/jämställdhetsinriktade föreläsare.
  - g. Sammanställ lista över litteratur som kan användas vid politiskt arbete kring frågor som rör kön.

h. Generera uppsatsämnen till studenter i ämnen som rör politik och kön.

12. Redovisa könsuppdelad statistik där det är möjligt att göra en sådan indelning.
13. Att krav skall ställas på företag över 250 anställda att fastställa en plan med åtgärder för att åstadkomma en jämn könsfördelning på styrelsenivå. Planen skall vara färdigställd den 1:a januari 2013 och följas upp årligen till 2018 då målet skall vara uppnått.
14. Att de statliga bolagen skall ha en jämn könsfördelning i sina styrelser senast 2015.
15. Att tydliga krav skall ställas på statligt ägda och understödda medier och kulturinstitutioner att vidta och redovisa åtgärder för en jämn könsfördelning inom ledning och styrelser. Vidtagna åtgärder skall redovisas i samband med ansökning av nya medel.
16. Att tydliga krav skall ställas på statligt ägda och understödda medier och kulturinstitutioner att kvalitetssäkra sitt utbud så att det tilltalar och vänder sig i lika stor grad till en kvinnlig som manlig publik, att programutbudet återger både manliga och kvinnliga perspektiv.
17. Att barnen i sin utbildning skall lockas att prova yrken och verksamheter utanför de stereotypa könsrollerna. Inte i syfte att omforma barnens personlighet, utan att bredda kompetens och öppna för ett bredare perspektiv i yrkesvalet.
18. Att skolpersonal skall utbildas i hur detta kan åstadkommas och att detta läggs in i skolans kursplan.
19. Att riktade insatser skall göras för kvinnliga företagare i syfte att få fler kvinnliga företagare att expandera sina verksamheter. Detta stöd skall ges i form av utbildning, mentorskap och bidrag till nödvändiga investeringar.
20. Att en jämn fördelning mellan könen av den statsfinansierade forskningen skall uppnås och likaså en jämn fördelning mellan könen bland professorerna.
21. Att lärosätena skall upprätta en plan över tänkta åtgärder till 2013 som löpande följs upp i perioder om 3 år. System för hur anslagen skall fördelas efter hur lärosätena lyckas med sin fördelning av bidragen skall tas fram.
22. Att kvalitetssäkring av samhällstjänster ur könsperspektiv i kommuner och lansting skall vara obligatoriskt.
23. Att polis och övriga aktörer inom rättsväsendet skall genomgå obligatorisk utbildning i vilka effekter samhällets syn på könen har på offrets situation och synen på offer respektive förövare.
24. Att kunderna/medborgarna skall ges maximalt god service utifrån sina förutsättningar. Särskilt viktigt är att kön inte skall vara grund för mindre effektiv vård av vårdtagare.
25. Att kvalitetsmätningar skall redovisas uppdelat på kön.

26. Att all personal skola, vård och omsorg skall genomgå obligatorisk utbildning i hur tradition och attityder till kön påverkar vår syn på varandra och därmed allas möjligheter och förutsättningar.
27. Att projekt skall genomföras i skolan som motverkar attityder bland barn och personal och förhindrar situationer där endera könet nedvärderas.
28. Att allt studiematerial som används i undervisningen i skolorna skall granskas utifrån båda könen och att material som inte behandlar båda könen perspektiv, eller som innehåller föråldrade synsätt på någotdera könen byts ut. Alternativt kan skolmaterialet kompletteras med sådant material som ifrågasätter gamla strukturer och öppnar upp för en mer modern syn på kön. Projektet skall vara genomfört senast 2014.
29. Att fler män skall anställas i förskolan och grundskolan med målet att åstadkomma en jämnare könsfördelning. Arbetet med målet kan genomföras enligt en modell som Norska staten tillämpat. Ett rekryteringsteam per län med kontaktperson och nätverk från förskola, grundskola och högskolor. Aktiv, offensiv marknadsföring av yrket via medier och direktkontakt. Praktik på skolor och förskolor för pojkar och män. Statliga bidrag till pilotskolor och förskolor. Rekryteringsannonser och processer som lockar manliga sökande. Marknadsföring av lärar- och förskolläraryrket riktad mot pojkar och män.
30. Att kvantifierade mål måste sättas för att minska självmord och annat självskadebeteende hos unga, att minska pojkars och mäns våldsutsatthet, våldsbänagenhet och risktagande kopplat till en stereotyp mansroll, och konkreta mål för att minska våldet i nära relationer. Detta borde vara lika naturligt som nollvisioner i trafiken och inom andra områden.
31. Att lagen om hets mot folkgrupp utökas till att även omfatta kön.
32. Att ordet "gärningsperson" skall ersätta "gärningsman" i lagtexter och myndighetsdokument.
33. Att strikt ansvar skall gälla för alla över 18 år vid sex med minderårig, vilket är olagligt redan idag. Alla över 18 år har då ansvar för att ta reda på sin partners ålder för att säkerställa att man inte begår brott mot lagen om sex med minderåriga.
34. Att strikt ansvar skall gälla för köparen att säkra att motparten inte är offer för trafficking.
35. Att om sexköp av traffickingoffer kunnat konstateras skall förövaren kunna dömas till "grovt sexköp" med fängelsestraff som minsta påföljd.
36. Att sexköp skall dömas med fängelsestraff som minsta påföljd.
37. Att stripklubbar och porrfilmsproducenter skall granskas vad gäller skatter, arbetsförhållanden för personalen och personalens anställningsavtal.
38. Att medel skall avsättas för forskning inriktad på män och mansrollen.
39. Att obligatorisk livskunskap i skolan skall hållas i syfte att så tidigt som möjligt uppmärksamma barn och ungdomar på hur våra liv påverkas om vi är pojkar,

flickor, kvinnor eller män och varför, i syfte att minska negativa effekter av könstillhörigheten.

40. Att Myndigheter, vård, skola, polis och rättsväsende skall uppmärksammas och få utbildning inom frågor som rör könsrollsöverskridande brottsutsatthet.
41. Att statistik skall föras över denna typ av brott.
42. Att allmänheten skall uppmärksammas på förekomsten av denna typ av brott genom samhällsupplysande åtgärder.
43. Att mansjourerna får tillgång till statliga medel på en proportionerlig nivå i förhållande till övriga jourverksamheter som arbetar med våld i nära relationer.
44. Att jourverksamheterna skall finansieras med öronmärkta statliga pengar, att de skall drivas av civilsamhället, men att kommunen skall vara ansvarig för att tillse att någon form av jourverksamhet alltid finns tillgänglig för kvinnor och män.
45. Att våra tätorter skall planeras så att både män, kvinnor och barn kan känna trygghet. Alla skall känna lika stor frihet att röra sig ute på dygnets alla timmar och åka med lokaltrafiken utan rädsla för att råka ut för våldsbrott.
46. Att en plan med kriterier för hur ett tryggare samhälle kan utformas skall tas fram, till exempel väl upplysta gångvägar med fri sikt och att detta skall införlivas i detaljplaner och att krav skall ställas på de exploatörer som bebygger områden på den mark som ägs av det gemensamma för skapa ett mer tillgängligt samhälle för alla.
47. Att ordningsmakten skall vara mer synlig ute och i lokaltrafiken nattetid och att fler bemannade vänthallar i lokaltrafiken nattetid skall finnas tillgängliga för att skapa ökad trygghet.
48. Att så länge diskriminering i arbetslivet förekommer, skall lönekartläggning och jämställdhetsfrämjande åtgärder och planer redovisas årligen.
49. Att statliga och kommunala upphandlingar skall ta hänsyn till leverantörernas jämställdhetsarbete och premiera dem som kan redovisa en jämställd organisation eller ett aktivt arbete med frågan i den egna verksamheten.
50. Att särskilda krav skall ställas på statliga och kommunala bolag att prestera resultat vad gäller jämställda löner, en jämställd organisation och möjligheter för båda könen att ta ut föräldraledighet.
51. Att ansökningar skall anonymiseras när arbetsgivare anlitar tredje part för förmedling av sökande, såsom arbetsförmedlingen, bemanningsföretag eller rekryteringsföretag.

Motionsyttrande: Idag är det oftast mammans konto som barnbidraget betalas ut till. Det är en viktig principfråga att båda föräldrarna behandlas lika. Lagar och regler ska vara könsneutrala och inte diskriminera någon på grund av kön. Ett delat barnbidrag skickar även en positiv signal om att båda föräldrarna är lika viktiga när det gäller ansvaret för barnet.

Motionsyttrande: Den senaste förändringen på området, 2006, syftade framför allt till att förstärka barnperspektivet. Regeringen gav i mars 2010 Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp hur 2006 års vårdnadsreform slagit igenom i socialtjänstens arbete. Uppdraget ska redovisas i höst. Det kommer att bli viktigt att följa upp denna redovisning, då vi i dag kan se tecken på flera långdragna rättsprocesser där smutskastning mellan föräldrarna sker mitt framför barnen. Ett av problemen när familjer hamnar i rätten är att fokus ofta försvinner från barnens bästa och i stället hamnar på föräldrarna som försöker överbevisa varandra. Partistyrelsen anser att barn ska få möjlighet till ett eget offentligt biträde med särskild kompetens i mål som rör vårdnad boende och umgänge för att säkerställa att barnet kommer till tals och att barnets intressen tas till vara.

Motionsyttrande: Centerpartiet i alliansregeringen arbetar aktivt både för att öka arbetskraftsutbudet och för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, men även för att sänka företagens tröskel för att anställa. Det har blivit enklare och billigare att anställa genom bl.a. sänkta socialavgifter och införandet av nystarts-, nyfrisk- och instegsjobb. Det är viktigt att se över arbetsgivaravgiftens storlek och vi har också genomfört förändringar på detta område. Det handlar dels om generella nedsättningar, dels om riktade. Centerpartiet vill fortsätta sänka arbetskraftskostnaderna. Steg för steg stärker vi förutsättningarna för företagen att starta, driva och äga företag. För att få en varaktig ökning av sysselsättningen och öka incitamenten för företagen att anställa kommer vi att prioritera en fortsatt generell nedsättning av arbetsgivaravgifterna och inte en riktad nedsättning för enbart vid anställande av vikarier för föräldralediga.

Motionsyttrande: Föräldraskap premieras redan av samhället på olika sätt. Högskoleprovet ska vara så likvärdigt som möjligt och inte öppna för särbehandling.

Motionsyttrande: I Centerpartiets arbetsordning finns riktlinjer för hur nomineringsarbetet ska gå till, bl.a. när förslag till valsedlar tas fram. En jämn fördelning mellan könen är en av många aspekter som nomineringskommittén har att ta hänsyn till. Det är en rimlig målsättning att det ska vara en jämn fördelning mellan könen inom Centerpartiet på alla områden, både när det gäller interna och externa förtroendeuppdrag, medlemskap och anställningar.

Riksorganisationen har påbörjat arbetet med en utbildningsstrategi för Centerpartiet som tas fram i samarbete med representanter från kretsar och distrikt. Strategin är tänkt att bl.a. innehålla en ansvarsfördelning vad gäller utbildningar mellan krets, distrikt och

riksorganisation. Partistyrelsen föreslår att motionens förslag kring hur utbildning kan bidra till jämn könsfördelning vid fördelning får beaktas av den projektgrupp som tar fram utbildningsstrategin och att kretsar och distrikt själva beaktar detta i de utbildningar man arrangerar.

I motionen föreslås att Centerpartiet ska arbeta utifrån ett könsperspektiv och inom organisationen ska ha en jämställdhetssamordnare med ett brett uppdrag inom hela organisationen. Att utse en jämställdhetssamordnare eller en jämställdhetsstrateg får dock inte vara ett slag i luften, utan måste förknippas med aktivt arbete inom hela organisationen. Centerpartiet i sin uppbyggnad är komplext med över 300 juridiska personer (kretsar, distrikt och riksorganisation) som styr över sin del av verksamheten. Partistyrelsen menar att det är upp till varje del av organisationen att arbeta med jämställdhetsfrågor utifrån sina förutsättningar och ambitioner. Där kan jämställdhetssamordnare/strateg vara en viktig katalysator av arbetet, men det bör vara upp till varje del i organisationen att ta ställning till hur man lägger upp sitt arbete.

Den konferensteknik som kommer att användas på partistämman 2011 gör det möjligt att få fram olika statistiska uppgifter som exempelvis hur talartiden fördelats mellan män och kvinnor. Att redovisa den typen av statistik är ett exempel på hur förhållandet mellan könen kan åskådliggöras, men viktigast är att förhålla sig till den statistik som tas fram och agera utifrån vad den visar. Att ta fram och redovisa könsuppdelad statistik och dra slutsatser av densamma kan göras på möten, sammankomster och i verksamheter inom hela Centerpartiet.

Motionsyttrande: Statsmakten ska inte styra vare sig kulturinstitutioners eller medias utbud. Kulturinstitutionerna bestämmer själva över detta. När det gäller Public service har varken politiken eller Förvaltningsstiftelsen för SVT, SR och UR något inflytande på programutbudet. Detta bestämmer bolagens företagsledningar själva. Det är viktigt att kultur och media hålls fria från statsmakternas inflytande.

Motionsyttrande: Under mandatperioden har en särskild satsning på kvinnors företagande gjorts med 100 mkr per år 2007 till 2010. Satsningen inkluderar ett nationellt program med bland annat information och rådgivning för att underlätta för fler kvinnor att starta och driva företag, ett forskningsprogram om kvinnors företagande och förbättrad företagsstatistik samt en landsomfattande satsning på ambassadörer för kvinnors företagande. Centerpartiets politik visar tydliga resultat. En tredjedel av antalet nystartade

företag är kvinnor och antal kvinnor som är företagare har ökat från 120 800 2006 till 133 200 2009, dvs. en ökning med 12 400 personer. För perioden 2010-2014 föreslås en fortsatt satsning om 100 mnkr/år under mandatperioden vilken bör bygga på tidigare erfarenheter. Inom ramen för främjande av kvinnors företagande har ett antal insatser visat sig vara särskilt framgångsrika t.ex. affärs- och innovationsutveckling, ägarskifte samt ambassadörer för kvinnors företagande. För att fortsätta främja kvinnors företagande och för att stärka kunskaperna om kvinnors företagande vill vi arbeta med riktade insatser som ska resultera i fler kvinnliga företagare.

Motionsyttrande: Kommunerna och landstingen är självstyrande. Följaktligen är det politiker inom kommuner och lansting som ska bestämma vad som ska vara obligatoriskt. Centerpartiet vill, enligt stämmobeslut år 2009, uppmana kommuner, landsting och regioner att skriva under och följa de europeiska kommun- och regionförbundens deklaration för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.

Motionsyttrande: Det är viktigt att polis och övriga aktörer inom rättsväsendet har kunskap om könsroller. Det är redan idag ett mål i utbildningsplanen för Polishögskolan att de studerande ska förvärva förmåga att beakta jämställdhet i bedömningar och agerande.

Motionsyttrande: Fortfarande nås vi av rapporter att hälsan är ojämnt fördelad. Människor i utsatta områden har sämre tillgång till sjukvård, det finns fortfarande omotiverade skillnader mellan den vård kvinnor och män får och kunskapen om hur olika läkemedel påverkar barn och äldre är bristfällig. Forskning ska göras på både kvinnor och män. Behandling av kvinnor ska bygga på forskning på kvinnor. Centerpartiets anser att vården ska vara jämlik och jämställd. Centerpartiet kan aldrig acceptera att vården är ojämlig. Ansträngningarna för att nå en god och jämlik vård måste öka. Det är angeläget att styrningen i form av kvalitetsuppföljning, tillsyn, jämförelser, riktlinjer och andra styrmedel fungerar bra. All vårdstatistik ska vara könsuppdelad.

Motionsyttrande: Det är viktigt att fler män lockas att välja kvinnodominerade yrken och vice versa, i syfte att komma till rätta med den könssegregerade arbetsmarknaden. Det är positivt med lokala initiativ i denna riktning men det är viktigt att vi värnar det kommunala självstyret i frågan. Besluten om initiativ ska fattas så nära dem som berörs som möjligt.

Motionsyttrande: Ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord. Regeringen har som vision att ingen ska behöva ta sitt liv. Självmord går i många

fall att förebygga och samhällets förebyggande insatser för att motverka psykisk ohälsa måste förbättras.

Motionsyttrande: Det är inte rimligt att låta lagen om hets mot folkgrupp omfatta även kön, då kön per definition inte utgör en folkgrupp.

Motionsyttrande: "Man" betyder i detta fall inte "man" utan är en kortform för "människa".
Jfr: talman, ombudsman, god man, m.m.

Motionsyttrande: Strikt ansvar innebär att det varken behöver finnas uppsåt eller vårdslöshet vid utförandet av en brottslig handling. Från ett rättssäkerhetsperspektiv finner vi det inte tillämpligt med strikt ansvar för sex med minderårig. Strikt ansvar vid sexköp innebär att köparen döms även om "säljaren" ljuger. Centerpartiet står bakom den brottsrubricering som gäller idag, nämligen att det är våldtäkt om köparen förstår/vet /borde förstå att det är fråga om trafficking. Beroende på omständigheterna vid sexköp kan köparen dömas till upp till ett års fängelse efter den lagändring som riksdagen har genomfört under våren.

Motionsyttrande: I den mån stripklubbar och porrfilmproducenter agerar öppet och lagligt granskas deras verksamhet redan idag utifrån gällande lagar och regler.

Motionsyttrande: Utbildning i att kunna identifiera och hantera hatbrott är en viktig del i grundutbildningen vid polishögskolorna och vid åklagarutbildningen. I polismyndigheterna och hos åklagarna pågår också utbildningar och riktade insatser i syfte att upptäcka fler hatbrott. Alla polisanställda, även de i yttre tjänst, som upprättar en anmälan kommer att göra en hatbrottsbedömning.

Motionsyttrande: HBT-statistik finns redan idag. HBT-brott bedöms som försvårande omständighet i domstolen. Hatbrottsligheten är en prioriterad fråga på nationell nivå och inom rättsväsendets myndigheter. För att öka kunskaperna om frågan inom polisen utsåg exempelvis Rikspolisstyrelsen år 2001 särskilda kontaktpersoner på varje polismyndighet. Dessutom har Riksåklagaren särskilda riktlinjer för att bekämpa hatbrott. I en nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering framgår också att en viktig del av det förebyggande arbetet är samverkan mellan myndigheter och organisationer på lokal nivå.

Motionsyttrande: Det är viktigt och att våra tätorter planeras så att alla kan känna trygghet. Detta är dock främst en kommunal fråga.

Motionsyttrande: När kravet på årliga lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner och en jämställdhetsplan togs bort 1 januari 2009 och ersattes med ett krav på att istället rapportera vart tredje år, tillsammans med att arbetsgivare som sysselsatte färre än 25 arbetstagare (jämfört med 10 arbetstagare tidigare) undantogs, minskade de administrativa kostnaderna för företagen med ca 376 miljoner kronor. Förslaget om att återinföra årliga lönekartläggningar och jämställdhetsplaner kan förväntas öka de administrativa kostnaderna med motsvarande belopp. Efter dialog med företag är intrycket att åtgärden om att minska rapporteringsfrekvensen tillsammans med att undanta de mindre företagen har uppskattats. Att det inte längre är ett krav innebär inte heller att möjligheten inte finns att upprätta handlingsplaner och kartläggningar i den mån företagen anser att det främjar deras jämställdhetsarbete. Således är det numer valfritt att upprätta handlingsplaner och lönekartläggningar vare år om så önskas.

Motionsyttrande: Förslaget skulle riskera att utestänga många småföretag vid upphandlingar.

Motionsyttrande: Det är varje arbetsgivare själv och inte staten som avgör hur rekrytering bäst går till.

Partistämman beslutade:

- Att anse att-satserna 1, 4, 5, 14, 15, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 38, 39, 43, 44, 50 besvarade med hänvisning till förnyelseprogrammet.
- Att bifalla att-satserna 2, 8, 12, 17, 19
- Att avslå att-satserna 3, 6, 7, 13, 16, 22, 23, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 48, 49, 51
- Att anse att-satserna 9, 10, 11, 24, 30, 40, 41, 42, 45, 46, 47 besvarade
- Att barn ska få möjlighet till ett eget offentligt biträde med särskild kompetens i mål som rör vårdnad boende och umgänge för att säkerställa att barnet kommer till tals och att barnets intressen tas till vara.